

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. IV. An & in quibus casibus testes, domestici produci possint, vel familiares, vel amici, & an etiam subditi possint testimonium dare pro suis Dominis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

Excommunicati denique (majore excommunicatione) ad testificandum in judicio admitti non debent, quia inter infames numerantur, prout colligitur etiam ex o. *Veniens. 38. h. t. junctâ Glos. à final.* & cavetur etiam hoc expressè in c. *Decernimus 8. De sent. ex communi in 6.* Ita tamen, ut excommunicatus non toleratus sive vitandus à Iudice repelli debeat, etiam parte nihil opponente, si autem vitandus non sit, possit quidem Iudex à testificando eum repellere, si excommunicatio publicè nota sit, non tamen teneatur, nisi pars adversa de excommunicatione contra talem testem excipiat, quamvis enim hic vitari non debeat, sicut ille, & cum hoc communicare possit, non autem cum illo, pars tamen, cui favor hic factus est, ut cum excommunicato non vitando communicare possit, non tenetur hoc favore sibi concessio uti, & consequenter à testificando eum repellere potest. In crimine tamen hæresis ob favorem Fidei, ad probandum hoc etiam excommunicati admittuntur.

§. III.

Quinam prohibeantur ferre testimonium pro certis personis?

Primò, non admittitur testis in judicio patens pro filio, aut filius pro parente, propter naturalem amorem & affectionem; & hinc extenditur hæc assertio etiam ad matrem, ad omnes ascendentes in linea paterna & materna, ad filios naturales tantum, spurios & incestuosos, ad filios adoptivos, si in patris adoptantis potestate sit adoptivus, imò nec vitricus pro privigno, nec privignus pro

vitrico testari potest, &c. Plures tamen etiam casus referuntur, in quibus filii pro parentibus, aut parentes in causis filiorum testes esse possunt, quos vide apud Auctorem hoc loco relatos, quamvis non in omni casu sint semper omni exceptione majores. Ob hanc tamen etiam naturalis affectionis rationem, nec maritus pro uxore, nec uxor pro marito testificari potest regulariter, nec sponsus pro sponsa, aut concubinarium pro concubina, nec consanguinei aut affines, in causis criminalibus vel Civilibus arduis, pro consanguineo, aut affine in tertio saltem gradu, ut testes admittuntur, nisi modici tantum præjudicii causa Civilis esset, aut in causa Criminali ad necessarium Rei defensionem, & ostendam innocentiam adhiberetur illius testimonium, aut partes expressè contentæ essent, cum vel sit exigua erga alterutram partem testis talis affectio, vel utriusque æquè affectus sit, &c.

§. IV.

An & in quibus casibus testes domestici produci possint, vel familiares, vel amici, & an etiam subditi possint testimonium dare pro suis Dominis?

Triplex dicitur dici possunt aliqui domestici. Primò strictè, sicuti se habent Maritus & Uxor, & nati ex illis liberi, & qui sunt sub patria adhuc potestate; de quibus, quòd pro se invicem testes esse non possint, priore §. dictum. Secundò domestici dicuntur in latiore sensu, omnes etiam famuli & famulæ pretio & mercede conducti, qui in eadem domo sub potestate unius patrisfamilias habitant

tant, & hujus imperio aliquo modo subsunt. Tertio domestici dicuntur in latissima tamen acceptione, qui in eadem domo simul convivunt, & convalescunt, quos alii appellant etiam familiares, & commentales.

De secundi ergo generis domesticis loquendo, quod testes pro Patrefamilias aut Domino esse non possint, nec in civilibus, nec in criminalibus, summitur ex utroque jure *l. etiam 3. Cod. h. t. & ex c. In lueris 24. h. t.* ob periculum scilicet quod in tales personas facile cadit, ne dum Dominis parere, & favere volunt, falsa in deponant, & pejerent. Si tamen defuerit esse domesticus tempore depositionis, ita ut allata ratio locum in eo non habeat, repelli non potest, nisi fraus aliqua, quae in illius dimissione praesummi possit, aut circa domesticum talem honestas, & integritas omnem falsi suspicionem tollat; aut producat tantum ad innocentiam Domini accusati vel suspecti probandam, aut sciens Adversarius Reus, testes contra se productos esse domesticos Actoris, nihil contra eos excipiat; vel sit utriusque partis domesticus, aut testetur pro Domino contra alium Domesticum; aut producat a Domino in causa difficultis probationis, in subsidium aliorum testium, qui haberi non possint, &c. quamvis in talibus etiam casibus non sint integre fidei testes, & omni exceptione majores.

Tertii generis domestici, qui familiares, & commentales dicuntur, possunt quidem produci, & admitti debent ut testes in causis eorum, quibus in eisdem modis absque subjectione tamen aliqua convivunt, & in eadem mensa conve-

scuntur, integri tamen omnino, & omni exceptione majores non sunt, nisi maxima vitae probitas omnem suspicionem tolleret. Pari modo amicus pro amico testari potest, de ipsius tamen fide magis minusve dubitari potest, pro qualitate amicitiae, & iudicis arbitrio; & quavis idonei testes non videantur, quibus imperari potest, a producente eos, si producente testentur, si tamen imperi hic talibus tantum possit ratione temporis alicujus Jurisdictionis, admittere cum tanta in tali casu suspicio esse non possit, omni tamen exceptione majores non sunt.

§. V.

An socius criminis, vel bonarius possit esse testis pro socio, vel contra illum?

Quamvis universaliter loquendo, vel contra socium criminis non habeat in testem adhiberi socius criminis, juxta *c. Veniens 10. h. t.* eo quod talis vilis persona, infamis, & criminosa sub sit periculum falsae depositionis, in illis tamen casibus, in quibus de loco examinari potest Reus, juxta superius dicta, etiam in testem admittitur, & depositio illius, sicuti alterius vilis & infamis personae, fidem, sed valde exigentem habet: prout etiam in crimine simonia haberi potest, si civiliter tantum, ad privationem scilicet beneficii agatur, & hic quoque statum socius quidem criminis, non est tamen muneris fuit, nullum ex sua cooperatione emolumentum accipiendo. Prout ut habetur in *c. Mediatores 1. h. t. in d.*

Sicuti autem socius criminis non potest in testem pro socio bonarius